

Nr 30

Utlåtande i anledning av motioner om förbättrade förmåner inom den allmänna försäkringen för hemarbetande i vissa fall.

Andra lagutskottet har i ett sammanhang behandlat följande till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:758 av fru *Diesen* och II:887 av fru *Kristensson*, i vilka hemställts, "att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag med beaktande av vad i motionen anförts om rätt för hemarbetande att tillgodoräkna sig pensionsår inom ATP för år då de vårdar barn i förskoleåldern"; samt

2) de likalydande motionerna I:779 av fru *Olsson, Elvy, m. fl* och II:875 av herr *Gustavsson* i Alvesta och fru *Nilsson*, i vilka hemställts, "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående en förbättrad ställning för de hemarbetande kvinnorna inom den allmänna försäkringen". Av motionsmotiveringen framgår att motionärerna med sitt yrkande åsyftat hemarbetande kvinnors rätt till förtidspension inom tillägspensioneringen.

Gällande bestämmelser

Försäkringen för tillägspension enligt lagen om allmän försäkring avser att bereda bl. a. ålderspension och förtidspension utöver folkpensionen. Rätten till tillägspension grundas på inkomsten av det förvärvsarbete, som den försäkrade utför under sin aktiva tid, och pensionen är avvägd i förhållande till denna inkomst.

Den inkomst som blir pensionsgrundande inom tillägspensioneringen är den försäkrades *inkomst av förvärvsarbete* under åren fr. o. m. det då han fyller 16 år t. o. m. det då han fyller 65 år. Inkomster för år under vilket den försäkrade avlidit eller åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt lagen om allmän försäkring är dock ej pensionsgrundande. Förvärvsarbetsinkomsterna indelas i inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete.

Den pensionsgrundande inkomsten motsvarar summan av inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete i den mån summan överstiger en viss minimigräns, det vid årets ingång gällande basbeloppet. Maximigränsen för beräkning av den pensionsgrundande inkomsten utgör sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet.

För varje år, för vilket pensionsgrundande inkomst fastställs för en försäkrad,

skall pensionspoäng tillgodoräknas honom. Pensionspoängen utgör den pensionsgrundande inkomsten delad med basbeloppet vid årets ingång.

Alderspension utgår under förutsättning att pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för minst tre år. Alderspension utgår fr. o. m. den månad under vilken den försäkrade fyller 67 år med möjlighet till förtida och uppskjutet pensionsuttag efter samma regler som inom folkpensioneringen.

Storleken av den ålderspension, som börjar utgå vid 67 års ålder, utgör 60 procent av produkten av basbeloppet för den månad, för vilken pensionen skall utges, och medeltalet av de pensionspoäng som tillgodoräknats den försäkrade eller, om pensionspoäng tillgodoräknats honom för mer än 15 år, medeltalet av de 15 högsta poängtalerna (femtonårsregeln). Har pensionspoäng tillgodoräknats honom för mindre än 30 år, skall dock nämnda produkt minskas med $1/30$ för varje år, som antalet poängår understiger 30 (trettioårsregeln). I pensioneringens inledningsskede har 30-årsregeln ersatts med en 20-årsregel för dem som är födda åren 1896—1914. För dem som är födda under något av åren 1915—1923 fordras i stället för 30 år 21 år för dem som är födda 1915, 22 år för dem som är födda 1916 o. s. v.

Förtidspension utgår till den, vilkens arbetsförmåga på grund av sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat lyte är nedsatt med minst hälften och nedsättningen kan anses varaktig samt den försäkrade äger tillgodoräkna sig pensionspoäng för tid före det år under vilket pensionsfallet inträffat. Förtidspension kan utgå som hel, två tredjedels eller en tredjedels pension beroende på graden av nedsättningen av arbetsförmågan.

A) Beräkningen av förtidspensionen kan ske enligt två olika metoder. Den för den försäkrade förmånligaste bygger på ett system med *antagandepoäng*. Denna metod skall tillämpas i följande två fall, som båda avser sådana situationer där invaliditeten inträtt i nära anslutning till tid då den försäkrade varit verksam i förvärvslivet. 1) Den försäkrade är vid tidpunkten för pensionsfallets inträffande placerad lägst i den sjukpenningklass, som svarar mot en årsinkomst lika med det vid årets ingång gällande basbeloppet. Det räcker då att den försäkrade tillgodoräknats pensionspoäng för minst ett år före året för pensionsfallet. 2) Den försäkrade äger tillgodoräkna sig pensionspoäng för tre av de fyra åren närmast före året för pensionsfallet. I detta fall krävs ingen sjukpenningklassplacering.

I båda nu nämnda fall beräknas pensionen med utgångspunkt från att den försäkrade antas ha för varje år, från och med det då pensionen börjar utgå till och med det då han uppnår 65 års ålder, tillgodoräknats viss pensionspoäng. Denna pensionspoäng skall beräknas enligt den av två alternativa metoder som ger det för den försäkrade gynnsammaste resultatet. Den ena metoden innebär att antagandepoängen beräknas motsvara medeltalet av de två högsta poängtalerna under de fyra åren närmast före pensionsfallet. Den andra metoden innebär att antagandepoängen beräknas på grundval av poängförvärven under samtliga år från och med den försäkrades sextonde år till och med året närmast före pensionsfallet. Antagandepoängen skall därvid motsvara medeltalet för halva antalet av de år som sålunda kommer i fråga, varvid hänsyn i första hand tas till åren med de högsta poängtalerna. — Det

må påpekas att fyraårsregeln är tillämplig även om endast ett poängår finns inom fyraårsperioden. Medeltalet beräknas då på det årets poängtal och ett nollår. Medeltalet kommer alltså att motsvara halva poängen för det poänggivande året.

För att belysa reglerna kan följande exempel anges. En person förvärvat under ett vart av åren 1960—1963 tre pensionspoäng, under åren 1964—1966 fem poäng och under åren 1967—1969 återigen tre poäng för år. År 1970 drabbas han av invaliditet och blir berättigad till förtidspension. Medeltalet för de två bästa av de fyra åren 1966—1969 blir fyra poäng. Medeltalet av pensionspoängen för de fem bästa av de tio åren 1960—1969 blir 4,2 poäng. Den försäkrade skall alltså vid pensionsberäkningen tillgodoräknas 4,2 pensionspoäng för varje år fr. o. m. år 1970 t. o. m. det år då han fyller 65 år.

B) Det nu redovisade systemet med antagandepoäng förutsätter som angivits antingen att den försäkrade är placerad i viss sjukpenningklass vid pensionsfallet eller att pensionspoäng föreligger för minst tre av de fyra år som närmast föregått året för pensionsfallet. Är inte dessa villkor uppfyllda skall förtidspensionen utgå med ett belopp som motsvarar vad den försäkrade skulle erhållit i *ålderspension*, om han uppnått 67 års ålder och ålderspensionen tillika börjat utgå vid den tidpunkt då pensionsfallet inträffat. Förtidspensionen beräknas då på grundval enbart av de poäng och poängår som tillgodoräknats den försäkrade för år före pensionsfallets inträffande. Minimikravet på tre pensionsgrundande år får aktualitet. För full pension krävs 30 poänggivande år.

Innebörden av sistnämnda bestämmelser kan belysas med följande exempel. En kvinna har fr. o. m. det år då hon fyller 20 år t. o. m. det år då hon uppnår 29 års ålder tillgodoräknats under de första fyra åren 2 och under de återstående sex åren 3 pensionspoäng för varje år. Vid 30 års ålder ingår den försäkrade äktenskap och slutar att förvärvsarbeta. Vid 35 års ålder blir hon invalidiserad. Förtidspension kan utgå med stöd av de tio pensionsgrundande åren, som i genomsnitt givit 2,6 pensionspoäng per år. Pension utgår med 60 procent av $10/30$ av $2,6 \times$ basbeloppet.

Föreligger inte förutsättning för pensionsberäkning med antagandepoäng och har man inte heller intjänat poäng för minst det antal år som krävs för ålderspension från ATP har man inte rätt till någon förtidspension inom tilläggs pensioneringen för invaliditet, även om man skulle ha ett eller ett par poängår.

Motionerna

I *motionerna I:758* och *II:887* framhålls att många föräldrar såväl kvinnor som män får stanna hemma och vårda sina barn då de är små. Genom sina insatser i hemmet gör dessa personer lika väsentlig samhällsnytta som om de vore förvärvsarbetande i konventionell mening, inte minst med tanke på att de avlastar samhällets barntillsynsinstitutioner. Motionärerna uppger att det ofta är svårt för dem som vårdar sina egna barn under dessas uppväxtår att nå upp till fullt antal ATP-år. ATP-systemet bör enligt motionärerna ändras så att föräldrar tillförs pensionsår för tillsyn av barn i förskoleåldern, åtminstone ett halvt pensionsår per inkomstlöst

år, med en maximering till t. ex. tio pensionsår. Motionärerna finner det t. o. m. möjligt att varje barnavårdande år skulle kunna ge ett helt pensionsår, utan att de ekonomiska konsekvenserna för pensionssystemet därav blev för vittgående.

I *motionerna I:779 och II:875* behandlas reglerna om rätt till förtidspension inom tilläggs pensioneringen. Reglerna har enligt motionärerna utformats så att hemmafruar som lämnat förvärvsarbetet kommer i en ogynnsam situation vid pensionsberäkningen. Motionärerna anför:

Hemmafru utan något slag av förvärvsarbete vid sidan om är placerad i sjukpenningklass nr 1 (sjukpenning 6 kr.). Denna klass motsvarar en årsinkomst under 1 800 kr. Hemmafru kan följaktligen inte uppfylla det första alternativa villkoret för antagandepoängberäkning.

En hemmafru, som något år varit borta från förvärvsarbete, förlorar möjligheten att uppfylla villkoret om pensionspoäng för minst tre av de fyra åren innan pensionsfallet inträffat.

I förarbetena till lagen anges, att de förmånligare reglerna för beräkning av förtidspension är avsedda för fall där invaliditeten inträtt i nära anslutning till tid då den försäkrade varit verksam i förvärvslivet. Lagstiftarnas syfte har uppenbarligen vunnits. Måhända har lagstiftaren emellertid bortsett från hemmafruarnas speciella förhållanden. När lagen nu tillämpats under flera år har man kunnat se lagens konsekvenser för hemmafruarna. De är i övrigt inte särskilt gynnade inom den allmänna försäkringen, och på denna punkt kan ifrågasättas om den omständigheten att de lämnat förvärvslivet — kanske blott för några år då barnen behöver dem särskilt — skall undandra dem den möjlighet till förmånlig pensionsberäkning som eljest tillkommer andra försäkrade.

Tidigare behandling

Pensionspoäng för arbete i hemmet

Som framgår av redogörelsen för gällande bestämmelser grundas rätt till pension inom ATP-systemet på inkomst av förvärvsarbete. Frågan om en självständig pensionsrätt för hemarbetande kvinnor och om rätt till s. k. gratispoäng eller gratisår vid pensionsberäkningen för husmödrar, som lämnat sitt förvärvsarbete för att ta vård om minderåriga barn, har behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen under 1960-talet. En redogörelse härför finns intagen i *andra lagutskottets utlåtande 1968:64*, till vilket hänvisas. Här må endast nämnas att motionsyrkanden om utredning och förslag angående nämnda frågor genomgående avslagits av riksdagen. Mot förslaget om en självständig pensionsrätt för hemarbetande kvinnor har invänts, att pensionsavgifterna skulle komma att drabba familjens kontantinkomster, d. v. s. regelmässigt makens arbetsförtjänst bl. a. under den tid då i många fall familjens kostnader för barnens underhåll och uppfostran är stora. Förslaget om införande av gratispoäng har ansetts innebära ett avsteg från den inom tilläggs pensioneringen grundläggande principen om förvärvsinkomst som förutsättning för pension. Det har också framhållits att det för rätt till hel ålderspension krävs endast 30 pensionsgrundande år och att tack vare denna regel pensionens storlek i allmänhet inte påverkas för den, som något eller några år avhåller sig från förvärvsarbete.

Vid föregående års behandling av motionsyrkanden angående pensionspoäng för vård av barn i hemmet erinrade andra lagutskottet i sitt ovan angivna utlåtande om riksdagens tidigare avslagsbeslut och motiveringarna för dessa samt anförde vidare:

Det må emellertid framhållas, att riksdagen föregående år gjort en framställning till Kungl. Maj:t om att frågan om jämställdhet mellan män och kvinnor inom socialförsäkringssystemet skulle utredas. I det utskottsutlåtande som låg till grund för riksdagens ställningstagande anfördes, att sedan principerna för sjukförsäkringen och den allmänna pensioneringen fastställdes, hade samhället genomgått åtskilliga förändringar och nu företedde i många avseenden en ny bild, bl. a. genom att kvinnorna i växande omfattning börjat ägna sig åt förvärvsarbete. Det framhölls, att en tendens mot större jämställdhet med männen i försörjningshänseende blev mer och mer markant, att mannen som den ende försörjaren av familjen inte var en lika given sak nu som då grunderna för socialförsäkringssystemet tillskapades och att utvecklingen mot en ökad yrkesverksamhet bland kvinnorna kunde väntas fortsätta. Utskottet fann det uppenbart, att dessa förhållanden i viktiga avseenden kunde rubba förutsättningarna för det nuvarande socialförsäkringssystemet och ville därför ansluta sig till motionärernas uppfattning, att behov förelåg av en översyn av socialförsäkringsförmånerna i de hänseenden, som påtalats. Kungl. Maj:t har därefter givit pensionsförsäkringskommittén i uppdrag att företa den begärda översynen, såvitt avser pensioneringen. Kommittén — som även fått till sig överlämnat motioner om en allmän egenpension — har således i uppgift att pröva frågor som uppenbarligen innefattar problem av den art som aktualiserats av motionärerna. Något riksdagens initiativ i anledning av motionerna synes därför inte erforderligt.

Förtidspensioneringen

Till grund för gällande regler om förtidspension ligger det av *socialförsäkringskommittén* framlagda betänkandet SOU 1961:29. I detta framhöll kommittén att en regel om beräkning av antagandepoäng knuten enbart till placeringen i en viss sjukpenningklass skulle verka alltför hårt i sådana fall där den försäkrade, utan att ha lämnat förvärvsarbetet, för en tid fått sin arbetsinkomst reducerad och på grund därav blivit placerad i en sjukpenningklass som ej motsvarade en inkomst uppgående till basbeloppet. Så kunde exempelvis inträffa om en kvinna för något eller några år övergick till deltidsarbete för att få tillfälle att sköta ett spädbarn. Regelen om antagandepoäng syntes därför böra kompletteras med en bestämmelse som medgav en beräkning av antagandepoäng då den försäkrade ägde tillgodoräkna sig pensionspoäng för åren närmast före pensionsfallet. En sådan regel kunde dock göras mer restriktiv än den motsvarande regel som fanns i lagen 1959 om försäkring för allmän tilläggspension, eftersom den nya huvudregeln om placeringen i sjukpenningklass som utgångspunkt verkade mindre restriktivt än nämnda regel i ett mycket stort antal fall. De i lagen om allmän tilläggspension uppställda kraven på pensionspoäng för två av de fyra sista åren borde därför kunna skärpas till att avse tre av dessa år. Härigenom tillgodosågs, framhöll kommittén, önskemålet att en rimlig sannolikhet skulle föreligga att den försäkrade inte lämnat förvärvsarbetet.

I fråga om pensionsberäkningen i antagandepoängsfallen anförde kommittén att det kunde vara naturligt att låta poängantagandet avse medelpoängen för de två år,

som uppvisade de högsta poängtalerna under den föregående fyraårsperioden. Kommittén fortsatte:

För vissa kategorier skulle den nyssnämnda regeln dock ibland giva mindre tillfredsställande resultat. Detta gäller främst sådana förvärvsarbetande, som på grund av värnplikt, havandeskap, barnsbörd och vård om småbarn inte har två poängår under den aktuella fyraårstiden eller som på grund av sjukdom (begränsande invaliditet) eller arbetslöshet eller någon av nyss angivna omständigheter har en lägre poäng under ifrågavarande år än tidigare. För att tillgodose dessa kategorier synes man böra överväga att komplettera regeln med en alternativ regel, därvid den regel skall tillämpas som ger högst pension. Vid utformningen av en sådan alternativ regel torde man kunna anknyta till det förhållandet att fyraårsregeln innebär att den bästa hälften av åren beaktas. 15-årsregeln kan också — i vart fall i viss mån — sägas giva uttryck för samma princip, nämligen att den bästa hälften av åren skall vara avgörande. Med hänsyn härtill synes naturligt att låta den alternativa regeln innebära att antagandet skall avse medelpoängen under samtliga de år vederbörande varit försäkrad enligt TPL med frånräkning av de år intill ett antal av hälften, för vilka poängtalet är lägst. År utan poäng medräknas härvid, ehuru deras poängvärde då blir noll.

På anförda skäl förordar kommittén en regel av följande innehåll. Den försäkrade skall för varje år fr. o. m. det då pensionsfallet inträffar t. o. m. det då han uppnår 65 års ålder antagas ha tillgodoräknats pensionspoäng motsvarande medeltalet av de pensionspoäng, vilka tillgodoräknats honom under de fyra år som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffade eller, därest pensionen därigenom blir större, under de år varunder han varit omfattad av försäkringen enligt TPL. Vid beräkningen av nämnda medeltal skall i båda fallen bortses från de år intill ett antal av hälften, för vilka poängtalet är lägst eller för vilka pensionspoäng ej tillgodoräknats den försäkrade.

Vid riksdagsbehandlingen 1962 (prop. 1962:90, 2LU 1962:27) bedömdes socialförsäkringskommitténs förslag till förtidspensionsregler som ändamålsenliga. Föredragande departementschefen uttalade att förslaget innebär att — samtidigt som kvalifikationstiden för flertalet fall förkortades från två till ett år — det förhindrades i ett större antal fall än med dittillsvarande bestämmelser, att den försäkrade blev utan pension eller fick en mycket låg pension, om han under åren närmast före invaliditetens inträde — t. ex. på grund av utbildning, värnpliktstjänstgöring, arbetslöshet eller sjukdom — tillfälligt saknat pensionsgrundande inkomst eller haft osedvanligt låg sådan inkomst.

Utskottet

I förevarande motioner efterlyses generösare regler för hemarbetande inom den allmänna tilläggs pensioneringen.

Motionerna I:758 och II:887 tar sikte på föräldrar som avstår från förvärvsarbete och i stället stannar hemma och vårdar sina barn, då de är små. Dessa personer kan enligt motionärerna få svårt att komma upp till så många pensionsgrundande år som krävs för att full tilläggs pension skall utgå. Motionärerna anser att föräldrarna genom sina insatser i hemmet gör lika väsentlig samhällsnytta som om de varit för-

värvsarbetande i konventionell mening. De föreslår med hänsyn härtill att hemarbetande bör få tillgodoräkna sig pensionsår inom tilläggpensioneringen för år då de vårdar barn i förskoleåldern.

Motioner med i huvudsak samma syfte har behandlats av riksdagen vid upprepade tillfällen under 1960-talet. Motionerna har avslagits under hänvisning till att ett genomförande av den föreslagna ordningen skulle innebära ett avsteg från den inom tilläggpensioneringen grundläggande principen om inkomst av förvärvsarbete som förutsättning för pension. Det har också framhållits att några års bortovaro från förvärvsarbete inte betar en försäkrad möjligheten att erhålla full tilläggpension. För full pension krävs nämligen endast 30 pensionsgrundande år eller åtskilliga år färre än som regelmässigt ingår i den försäkrades aktiva tid. Bortovaron påverkar som regel inte heller pensionens storlek, eftersom denna beräknas med utgångspunkt från de 15 bästa poängåren. Vid fjolårets behandling av motionsyrkanden i ämnet erinrade andra lagutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande om att pensionsförsäkringskommittén fått i uppdrag att utreda frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män inom den allmänna pensioneringen och också fått till sig överlämnat motioner om en allmän egenpension. Utskottet uttalade att kommittén härigenom hade i uppgift att pröva frågor som uppenbarligen innefattade problem av den art som aktualiserats genom motionsyrkandena, varför något initiativ från riksdagens sida i anledning härav inte var erforderligt.

Utskottet finner inte anledning att frångå sin uppfattning från föregående år. Det i motionerna I:758 och II:887 framställda yrkandet bör följaktligen inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I:779 och II:875 aktualiseras frågan om hemarbetande kvinnors rätt till förtidspension inom tilläggpensioneringen.

Som allmän förutsättning för rätt till förtidspension inom tilläggpensioneringen gäller att den försäkrade på grund av sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat lyte fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst hälften samt att han äger tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år före det år under vilket pensionsfallet inträffat. Förtidspensionens storlek beräknas efter två skilda metoder beroende på om invaliditeten inträtt i nära anslutning till tid då den försäkrade varit verksam i förvärvslivet eller inträffat sedan längre tid förflutit från den försäkrades förvärvsarbete. Den förstnämnda metoden, som bygger på ett system med antagandepoäng, skall tillämpas i två fall, nämligen om den försäkrade vid tidpunkten för pensionsfallets inträffande är placerad lägst i den sjukpenningklass som svarar mot en årsinkomst lika med basbeloppet, eller om den försäkrade äger tillgodoräkna sig pensionspoäng för tre av de fyra åren närmast före året för pensionsfallet. Pensionen beräknas i dessa fall med utgångspunkt från att den försäkrade antas ha för varje år, fr. o. m. det då pensionen börjar utgå t. o. m. det då den försäkrade fyller 65 år, tillgodoräknats vissa pensionspoäng. Dessa poäng skall beräknas enligt den av två alternativa metoder som ger det för den försäkrade gynnsammaste resultatet. Föreligger inte förutsättningar för en beräkning med antagandepoäng, skall pensionen

beräknas på grundval enbart av de poäng och poängår som tillgodoräknats den försäkrade för år före pensionsfallet. För rätt till pension krävs därvid minst tre pensionsår och för rätt till full pension minst 30 poänggivande år.

I motionerna I:779 och II:875 efterlyses vidgade möjligheter att beräkna förtidspension enligt metoden med antagandepoäng. Motionärerna hänför sig särskilt till sådana pensionsfall som rör hemarbetande kvinnor, vilka för en tid lämnat förvärvsarbetet för att vårda barn i hemmet. Motionärerna hemställer om utredning av frågan.

Enligt utskottets mening bygger gällande regler om beräkning av förtidspension på en riktig princip. Sådana försäkrade, som kan antas fortsätta att vara i arbete och därmed förvärva pensionspoäng fram till den ordinarie pensionsåldern, bör vid inträffad invaliditet tillerkännas en förtidspension som svarar mot full ålderspension. Eftersom pensionen i princip skall ersätta utebliven förvärvsinkomst, bör en person som dragit sig tillbaka från förvärvslivet innan pensionsfallet inträffat knappast tillerkännas en lika förmånligt beräknad pension. De insatser vederbörande redan gjort i förvärvslivet bör dock berättiga honom till viss pension. En sådan pension bör beräknas enbart med utgångspunkt från vad den försäkrade tjänat in i form av pensionspoäng och poängår.

När det gäller att dra gränsen mellan försäkrade som får anses stå kvar i förvärvslivet och försäkrade som lämnat detta har man i första hand anknutit till den försäkrades placering i sjukpenningklass på grundval av en arbetsinkomst överstigande basbeloppet. Enligt utskottets bedömning är en sådan anknytning väl ägnad som kriterium på huruvida den försäkrade är att bedöma som förvärvsarbetande. Regeln måste emellertid kompletteras med tanke på sådana försäkrade som blott tillfälligt lämnat förvärvslivet, det kan vara för vård av barn eller annan anhörig, för studier eller för någon annan anledning. Nuvarande kompletteringsregel innebär att som förutsättning för metoden med antagandepoäng krävs att den försäkrade tillgodoräknats pensionspoäng för tre av de fyra åren före pensionsfallet. Denna kompletteringsregel kan enligt utskottets mening i vissa fall framstå som väl restriktiv. Den medför att en försäkrad efter endast ett års bortovaro från förvärvslivet förlorar rätten att beräkna förtidspension efter den förmånligare metoden med antagandepoäng. Fall torde föreligga där försäkrade med längre bortovaro än ett år med fog kan göra gällande att de inte lämnat förvärvslivet. Detta torde inte minst gälla sådana i motionerna nämnda kvinnor som tillfälligt dragit sig tillbaka för att vårda småbarn i hemmet. Utskottet står därför inte främmande för att nuvarande krav på minst tre pensionsgrundande år under den senaste fyraårsperioden bör mjukas upp. I tilläggs pensioneringens initialskede — då regeln om placering i sjukpenningklass ännu inte fanns — gällde ett krav på minst två pensionsgrundande år under fyraårsperioden. Huruvida man skall återgå till en sådan regel eller söka någon annan lösning av frågan har utskottet inte någon bestämd uppfattning om. Frågan bör bli föremål för utredning i ett lämpligt sammanhang.

Med hänvisning till vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa

A) att motionerna I:758 och II:887 inte föranleder någon riksdagens åtgärd;

B) att riksdagen i anledning av motionerna I:779 och II:875 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning av frågan om liberalare regler för beräkning av förtidspension inom tilläggs pensioneringen;

C) att motionerna I:779 och II:875, i den mån de inte kan anses besvarade genom utskottets hemställan under B), inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 mars 1969

På andra lagutskottets vägnar:

RUTH HAMRIN-THORELL

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Hamrin-Thorell (fp), herrar Lars Larsson (s), Dahlberg (s), Hübinette (m), Österdahl (fp), Högström (s), Andreasson (cp) och fru Grethe Lundblad (s);

från andra kammaren: herr Gustavsson i Alvesta (cp), fröken Wetterström (m), fröken Sandell (s), fru Skantz (s), herrar Nilsson i Kalmar (s), Aldén (s), Olsson i Mölndal (s) och Romanus (fp).

Reservation

vid utskottets hemställan under A) av herr *Hübinette* (m) och fröken *Wetterström* (m).